

Интернет-версия:
zaman.smikbr.ru

КЪАБАРТЫ-МАЛКЪАР РЕСПУБЛИКАНЫ ПАРЛАМЕНТИНИ ЭМ ПРАВИТЕЛЬСТВОСУНУ ГАЗЕТИ **ВРЕМЯ** ГАЗЕТА ПАРЛАМЕНТА И ПРАВИТЕЛЬСТВА КАБАРДИНО-БАЛКАРСКОЙ РЕСПУБЛИКИ

Программа

ЖКХ-ны ишин игилендириуге - 2,2 миллиард сом

Къабарты-Малкъарда жашуу журт-коммунальный молк министрини кезинде кызуруга 2,2 миллиард сом бөлүнөрдү. Аны алгачкы 2011-2015 жылга жараштырылган эмда Правительство кеп болмай бардырылган кенеште къабыл эткен энци республикасы целевой программада кёрзөтөдү.

КъМР-ни промышленность, от-лук-энергетика комплекс эм жашуу журт-коммунальный молк министрини кезинде кызуруга 2,2 миллиард сом бөлүнөрдү. Аны алгачкы 2011-2015 жылга жараштырылган эмда Правительство кеп болмай бардырылган кенеште къабыл эткен энци республикасы целевой программада кёрзөтөдү.

Кюени 70 процент чаклы биринде жокудула. «Насос станциялардан келген суу къаллай бир къабартылганы билип туру кочо, аны терк окуна ёнчелген 400 аппарат салырга белгиленди. Алай этилсе, ичер сууну зырафха кетгенин азайтырга, аны элдеде бла шахарлада алулу хайырлангыч онг чыгарыкды. Эски суу быргылыны 360 километрин эмда канализация изланы да 150 километрин алышындарырга белгиленеди», деп чертгенди Къыйлы улу.

Документте суу бла жалчыхтан эмда кир суула барганы системаларны тартырга, алгыныларын да жангыртырга деп да кёрзөтөлдү. Он а кир суулааны химия-биология халларын, алай бла уа республикада саулай экология болумуну игилендириуге онг берлики.

Программаны черкенинде дагыда жылуу барганы эски быргылыны 50 километри жангыртылыкды, 60 блок-модуль эм гиче котельня салынырдыкдыла. 200-ге жууук котель алышындарыкды. Жылуу бла энци халда жалчыхтырык оборудование салырга да белгиленди. Он а энергияны 30 процентин аярга онг берлики. Андан сора да, жылуу суу быргылыны тоузурган жерлер алышындарыкдыла. Алай этилсе, зырафлык азырак болуукду.

Екатерина Толасова,
КъМР-ни Президентини бла
Правительство суну пресс-
службасы.

Къызыу кезиу

Школну башын жангыртадыла

Жагны окууу жыл башлангырга кеп къалмаганды. Он кезиуге башыл школго биринчи атанаркы сабийле бла аяналы ата-аналары, сора кеси жаңыдан а билим беруу учрежденияда да хазырландыла.

Аяны санадына Хасания элли 16-чи номери орта школы да. Мында не иште тамамлангандыла, не зат этилгере кереклигиин башы ани директору Къайгырмаланы Сулейман айтырды.

жаңгыртууду. Ала тоузурганлары себепли арт жыллада жауун жауганды, отуоланы ичине суу ётуп, къыйнап турганды. Он ишине тамамларга бизге къырал 350 минг сом бергенди. Под-рядный организация бла келишим этгенбиз, анга кере 15-чи августта эи этилип башлангырга керекди.

Жарсыуга, быйыл къалган жумушлага аха берилгенди. Аны себепли ремонтну кеси кучоубоз бла этгерге керекбиз. Школго сабий-лени ата-аналары бла сонсорла да болушук этедиле.

Аяны хайырларындан бизде кеп иш тындырылганды. Болпырык жумушла этилгенде, терезе-ледде сынган миыладал алышындарыладыла. Баш корпусу-ну битеу чыраклары электрокоч-но аягъанлагга алышабыз.

УБАШЛАНЫ Мурат.

Эгертиу

«Заманнга» энтта да жазылырга онг барды

Хурметли окуучула!
Бир торлю сылтау бла сиз 2010 жылы экинчи жарымына «Заманнга» жазыламай къалган эсегиз, хааны тюзетирге онг барды. Жазылычу 25-чи августка дери жараштырылганды, аны тилибизде чыкыган газетни сентябр айдан алып башларыксыз. Жазылычу багасы: бир айга - 59 сом, 35 калек; тёрт айга - 237 сом, 40 калек.

Бизни индексиди - 51532

Энергетика

Къашхатау ГЭС-ни хайырланлыгырга берирге кеп къалмаганды

«РусГидро» ачык акционер общество Черк районда Къашхатау ГЭС-ни быны 31-чи августта хайырлангырга берирге алаи этеди. Алай болса, Къабарты-Малкъар ташындан алган токуну ёлчмени 50 процентине дери кесини куючо бла жалчыхтырылгырды. Тёбен-Черк ГЭС-лени каскады-ны, ары бу станица да кирип, куючо 60-дан 128,6 мегаваттха дери ёсерики.

Эсигизге салайкы, КъМР-ни Президентини Арсен Канокон Парламентте Понясынында каскад республиканы баш энергетика объекттеринден бири болганы белгиленеди: «Объектте 2010 жылга ача ёбёнууу къабыл этилген планына кере ёлчмени 926 миллион сомду. Ол жагы бла баш источник «РусГидро» ачык акционер обществову ара инвестиция ырыскасыды. Андан сора да, гиче ГЭС-лени кызуулушлары ача излеу жагы бла ишине да андан ары бардырылгырга керекди. Он планыны комплексли халда

жашауда бардыруу республиканы кеси территориясында чыгарылыг-ан электрочко бла толугу жалчыхты-рга онг берлики», - дегенди Президенти.

«РусГидро» Къабарты-Малк-арда филиалыны директору Къурулуш жагы бла орунбасары Ёл-пайланы Магомед билдиргенге кере, Къашхатау ГЭС-де кыркуу-сузлукну жалчыхты жагы бла къо-шакъ мадарла этиле туралды. «Станцияны корпусларыны баш зев-нолары - ГЭС-ни мекамы, илиин, сууну сутканы ичине бир мардада тутхан бассейни, баш узел - бир ли-веринден ити кесек узаккада орна-лылдыла, хар бирини кесини кон-троль-пропусочни пунктары онг къо-рууланган тийерелери бардыла. Белгили бушулуу ишден сора къо-руулауу подразделенияны саны къобойлгенди, буруулары башла-рына да чыгъанлыкты битеу жиппе тартылганды, тимер суоружени-ялада видеоконтроль къурылган-ды, станицинга барган жоллада автоотраспорну аллын тыйрыкъ

энци автоматизацияланган тыйгы-ычла орнатыллыкдыла», - дегенди ол.

Башда айтылганыча, тохташды-рылган куючо 128 мегаваттдан ар-тык болганы, жылга 450-500 мил-лион киловатт-сагат ток берлик кас-кад «РусГидро» инвестиция про-ектине тийишлиликде ишленеди, мында 800-ге жууук адам урунады. Черк суулары гидроэнергетика онгарын хайырлануу - республи-каны электрочко чыгарычу куючо айнаытуу стратегия жолуду. «Юг России» федеральный целевой программалга (2008-2012 жылла) Къабарты-Малкъарны энергетика комплексин айнаытуу мадарлары кийирилгенди. Он а тёрт милли-ард 68 миллион сом багасыды, ан-дан 740 миллион сомду федераль-ны, 135 миллион сомду уа респу-бликалы бюджеттенди, къалганы уа инвесторланы ырыскыларыдыла.

КъМР-ни Президентини бла
Правительство суну пресс-
службасы.

Башламчылык

Александр Сокуров кесини мастерскоюнда окуурукъаланы къауумун къураганды

Республиканы газетте билди-рип турган эдиле белгили кинорежиссёр, Россияны халк артисти, кеп сауыгаланы лауреа-ты Александр Сокуров КъМР-де мастерскою ачыр-ганы. Барак кюн университетте жагны къураулган искусствоуу бла СММ-лени факультетинде окуурукъа онбеш адамны аты белгили болганды, анга атал-гы жыйылгы да бардырылганды.

Аны КъМР-ну ректору Барасби Карамурзов ачып, бу куюуанды ишине битеу Шимал Кавказыны тары-хында да магъанасы улуу болганы белгиленгенди. Сора ректор, Со-курову къыралда БГМУ-ден баш-лап башха окууу юйле да чакыр-ганларын чертип, режиссёр а биз-ни республиканы сайлаганы ючюн анга ыразылыгын билдиргенди.

Карамурзов, мастерскоюда окуу-рукъ студентге айланды, аяны насыплары тутхаларын, алай алла-

Барасби Карамурзов бла Александр Сокуров.

жаратхандыла. Он Сокурову кур-сунда окуурукъла эки ай мындан алда аллай насып къолуу болуукъ-ларыны кочорден сагышы этген-лерин, усталарын уялтамгазга ко-ллекторларын билдиргенди. Аяны, аналаны атларындан селешен Мадина Мастафова да КъМР-ну ректоруна, Александр Николаевич-ге да улуу ыразылыгын айтканды.

Мастерскоюну таматасы журналь-стени сооруларына да жууп этгенди. Он алгъадан оператор курс ачар муратлары болганын, алай келген абитуриентте къарыусудан эки ёло-лом андан этгенлерин жашырмагъ-анды. Жарсыуга, киноивендиге баргъанларыны санаында да аллайла аслам эдиле.

Режиссёр дагыда студентге окугъан беш жылга документли, художестволу фильле сала билгирге кереклигине эс бурга-анды. Он жаш адамла спорт канал-лада ишлерге, анда сынау алыр-гъа онгары болганын да билдир-генди. Сокуров, экзаменле къалай торлю баргъанларын айтты, аби-туриентте кеслери алпарына оюм эте билгенлерин бла къалганыла. Режиссёр энци оюму, гражданд по-зициясы да болган адамды, дегенди ол.

Жыйылудан сора Александр Сокуров, студентлери бла аудитор-ияда тобушип, окуурукъ курсла-ры къалай торлю къураулганыны, къалай литература окугъа, къай-сы телевидение каналла къарар-гъа кереклигин айтты, бериле-де артыкда тюзонлей фирмиле эс бурурга чакырганды. Аярында мастерскоюну таматасы хар эндиги тобушулерини экилерине да ыра-зылык келтире туру деп ишанган-ны билдиргенди.

САРАККУЛЛАНЫ Асият,
Суратланы автор алганды.

Республиканы атламлары

Оноу

Жашуу этерге жетерик ахчаны бек аз ёлчмени тохташдырылганды

КъМР-ни Правительствоу Къабарты-Малкъар Республикада жашагъанлары хар бирине эмда аны халкыны баш социальный-демография къауумларына 2010 жылда экинчи кварталда жашуу этерге жетерик ахчаны бек аз ёлчмени тохташдырганды. Он муун алында кварталдан эсе 6,3 проценте ёсгенди эмда 4325 сомга жетгенди. Иште жаралуу адам-лагла ол 4612 сомду, пенсиячылагга-3410, сабий-лере 4137 сомду.

Уруну эм социальный айнаытуу министри къул-лугу тоузурган Фатима Амшова билдиргенча, жашуу этерге жетерик ахчаны бек аз ёлчмени хайыр-лануучулары чеченлерине кере эмда Къырал статисти-каны федеральный службасыны КъМР-де жер-жерли органы аш-азыкны, аш-азыкка санал-магъан товарлары бла жумушланы шёндого багы-аларыны бла тарифлерини кочоринден шартлары-на, дагыда КъМР-де жашуу этерге жетерик ахчаны бек аз ёлчмени тергуюу тохташдырылган амаллары танып чыгарылды.

КъМР-ни Президентини бла Правительство суну пресс-службасы.

Энци молк

Берекетли бахча

Жай - эл молк ишле бир бирлерин алышындарып барганы къыстау кезиуде: бичен чалынады, тахта кёгетени тиргипти жыйнады, ала жараштырыла-дыла, мал ашла хазырланадыла. Къысхасы, иш келди. Энци арбаа икелерге да алай. Он жагы бла колгого Огузгар Жемталада жашаган Ксаналаны Мариямны багчасын багыштыры болуук-ду, ол а гиче тойюлдо. Не зат ёсдормеди ол кесини ороудунда - тахта кёгетле, тирлик берген терек багчасы, дугъулма эм кеп торлю башха эл молк битимле. Быйыл а, насыпха, бай тирлики жыл болганды. Кыруу дугъумун сагъудан окуна юйге иш фрайда тошгенди.

Улуу молкноу жактоуга Ксаналаны битеу юйор-лери къыташды - къарт апа Мустафа, къарт ына Арзият, аяны жашлары Азрет, келтинлери Мариям эм аяны эки къызыклары бла алыкта тёрт жыл-чыгы толмагъан Элардарчык окуна. «Бу къыстау кезиуде хар кимни да болушук турме керекди. Нек дегенде белгили сабий жомакъда турманы жерден чыгарганды окуна гиче чычханчыкы къыруу къалай жарагъанын барыбыз да билебиз», - дегенди Мариям.

Ксаналаны юйорлери шухъ эм жигер адамдан-да, ишден бири да абуьзартмайды, танг эрттенден башлап ким къалайда кюрешигин билип, алайда барды. Барысы да къолдан келгенин этедиле да, хар затлары да жетишмилли болуп, иги аны ючюн жашайдыла.

МОКЪАЛАНЫ Лейла,
Черк район.
Суратда КСНАЛАНЫ Мариям энци багчасында.

Жер-жерли власть

Тириге тыйгыч жокъ

Жауун дырынга жетип, салган къыйыннынгы зыраф эт кюгъ деген жыл тойюлдо быйыл. Бююк чалганынын тамбла жипил барычанды. Башха жерледе молла ахчырысы бла да ашчы къалганды. Алпхан ахшылыгындан, бизни эплерибизде хата жокъ. Сёзю бичен ишден башлагъаныбыз бошдан тойюлдо. Шёндю къай-сы туд элде да уллу, гиче да ол жумушуну тамам-лайды.

Бедик элли администрациясыны башчысы Мыр-заланы Мухарбий бла ушагыбызны бардыра ту-руп, ол: «Алгын Бизни элде малланы кеп тутта эдиле. Чалыны бир молкноу да къалмаганды. Буагъатда жер эркин, жаш адамла уа эрмек болганын суанма. Юйорюне къаты адам кеп мал тутарга керешеди. Ким биледи, ала да тутарык болуп эдиле, алай ала иш салымайдыла, нек дегенде алычуула учуз багъа айтадыла, сора малга этген къорчанчырын артка къайтмай къаладыла.

Ахчы 2-чи бетдеди.

Ыннагъа - юй алыргъа ахча
2 бет

Жюрегинде оту болган улан
3 бет

Усталыгын комбинат бла тенг айнайтханды
3 бет

Губула сабийлерге артыкда ёчдюле
4 бет

ПРЕЗИДЕНТНИ ПОЧТАСЫ

Ыннага - юй алырга ахча

2010 жылда 23-чө июльден башлап 6-чы августка деги КМР-ни Президентини Интернет-приемныйне (www.president-kbr.ru) 178 письмо тошгонди. Аны 32 проценти жашуа журтла бла байламдылы, 21 проценти уа ЖХХ-да болгон жартылыксызны ислериндедиле, 10 проценти иш излеу бла байламдылы. Алай биринде да проекте, предложенил бардыла. Письмолары жазганады 9 проценти билим беруу, 7 проценти сауукка сакылау бла байламдылы. Жети процентинде критика барды, 4 проценти уа КМР-ни Президентине ыкса этдиле.

Алайда да, Тирьнуауада жашаган Наталга Тун КМР-ни Президентинден электрэнергия ююн чак тевуде кытышылыкны кетериге себеплик этерин тилегенди. «2010 жылда январьдан бери «Кабобакэлектро» бизни шахарда подвезделеде жанган чыракталы ююн чак тевуде кытышылыкны ай сайын хар адамдан алып башлаганды», деп жазганады ол.

КМР-ни Правительствоосу Президенти олурунбары Уналаны Казим билдиргенди керге, Тирьнуауада жашагандан тартып кытышылыкны келти тургандан. Эпбрус муниципалый району электр энергияны ала шахарны управленил организациларыны араларында этилген келишим кетерилгенди. Энди подвезделеде чыракталы жангандары ююн ахча жашаг-

да кылуу табын олгон 101-жыллык ыннага юй керек болганы юсонден Золск району Сармаково элинден Марьяна Винджива жазганды.

Золск муниципалый району жер-жерли администрациясы башчысы Магрилл Шетов билдиргенди, жер-жерли самоуправленил Советини сессиясы оную бла тилек письмону жазганы аласыны ынасы Винджива Жануас Хамзетова «Улуу Ата журт урушу ветерандарына, урушда кылуу табын олгондору уруш кытышыкларны юйюклерини ченелерге жашуа журтла алырга субсидия берюно юсонден» бекимге тийишликте 790 миң 200 сом берилгени юсонден шарттылык кытыгыт алганды.

Нальчикден Светлана Гасанова Арсен Канокоча ветеранлагы кытайгырганы ююн ыкса этгенди: «Хурметли Арсен Баширович! Быйыл июль айда мен геронтология болныцада кесиме бактыргыман. Анда болган онгла мени сейирсиндирген окуна эттенди. Ауруну тохташдырган жангы медицина оборудованы барды, сауусуздан бир зат ююн да хак алынмайды, ашы иги, хар жерде да тизгиниле, тазалык эсленди! Сизге эни, бу больница

Залина НИРОВА.
КМР-ни Президентини бла Правительствоу пресслужбасы.

Ахшы төрөле

Изеу жыйылса уа...

Шендого дуняда иги төрөле унутула барганларны биз жарыйсок да, жарт алапы бир билдирерин жанында хайырланып башлаганды. Билди сөз изеуно юсонден барды. Хар не да ахча бла төргөлген кезиде мени кыоншум Хочуланы Алимни Хасанида кыруулушу башланган журтуну тыйыр ташын салгыт ба не хазна адам жыйылгыт эди деп бек сак, жашла техниканы келгиле деп сактап тура эдиле. Алай кеп сактапмай Жашуулары Борис бла Байзулаланы Рашит бетононасосну, Бачиланы Рашид Бетон ташыган миксерни сороп жатды.

Хочуланы Илияс, шлангы тутуп, фундаменти ташла салынган жерине бетон кыдыла. Кылганла уа - Хочуланы Алим, Марат, Алим, Шауаланы Асет, Атырзаланы Исмаил бла Илияс-ол жерге ташла атадыла.

Алгынынгы изеуледен, бетонну окылауучу бла ташып кыйналмайдыла шендоголе. Техниканы хар торюксон да хайырланып сөөдиле ала. Болсада изеучюле, мен да алапы санында болуп, асыры төргөлгенден келекерибизни

Солдан оингга: Хочуланы Алим, Илияс, Марат изеучю.

Жашуулары Борис бетонну, бетононасосну хайырланды, кыруулуучула кыайры десе ары кыуларды.

Бетон ташыган миксерни шофёру Бачиланы Рашид бла бетононасосну шофёру Байзулаланы Рашит.

сыксык, суу чыгарча эди. Бек сейри уа ол юн жыйылгыт анадан алгын, бююн, эди болук кыруулуучула эдиле. Хочуланы Алим республикада угыт, Москвада, Новороссийскеда, Ингушетияда кеп объектиле салыгыта кытышканды. Кылуу хуна кыларга, эшик-терезе орнатырга, пластык кургуу, плитка жабышдырырга бирча устуды.

Аны жашы Алим шендио КМРКЪ-ну инженер-кыруулушу факультетини студентини. Кеси жазырык юйно проектин атасы Алим аны кыдырды Илияс бла бирге кыруушдырганды. Кысыксы, биринчи производство практиканы этенгилди дейик. Кырал шендого студентледен кыруулушу отрядла кырап, ары-бери жиберилдейди. Ол себеден Алимча жаш адамлагы изеуно бек уллу мағанасы барды.

Ишибин: «Огулуу журт болсун», - деп башлаган эдик кыруулуучуланы профессионал байрамдарыны алында. Эни уа 4-5 керге изеу элпиз, бир таулу жангы мекямга кечер. Ол юн а юйно тыйыр ташын салганды, изеуде мында эдик деп айтырга башында атлары сагынылган жашла эркиндиле.

МАМАЙЛАНЫ Алим.

БАСМА

«ДОШ» журналда – таулу жигиттер

Москвада «ДОШ» деген жалынчаксыз кавказ журнал чыгыды. Аны уредиттели «Регион граждан» башламчылык – жашыга эм граждандарга жазга аркилик – жамауат организациланы, «ДОШ» кварталга бир керге басмаланды, тиражи беш миң экзмплларды. Сөзсюз, бюгонлюккө россиялелы Кавказны эм аны кулларыны юсонден бек аз биледи, аны себепли быйыл жур-

налланы мағаналары бек уллулу.

«ДОШ» деген сөзюно чечен тилден малквар тилге кенюрсент «дө» болды. Сөзюно кочо улдулу, ол адамданы акылап турнорлендирди, жюркелерни жумушатады. Шендио кеп-леу Кавказны террористледен толгын жер сунадыла, ДОШ а мында жашарна мамыр, огулду адмаланы ислеринден хапарлайды, алапы емюрлерини

теренинден келген культуруларын көргозтөди.

Бизни Россия бла тарых байлаганды. Улуу Ата журт урушда кавказ халкылары эм иги жашлары тууган жерлерин кыруулау елгендиле. Алапы санында – таулула да, «ДОШ»-ну быйыл экинчи кварталда чыктыган номеринде Занкишланы Хусейинни «Тауула Улуу Ата журт урушда» деген материал басмаланыганды. Анда ду-

Басма

Содуу

Сиз китапла окъуймусуз?

Арт жылда компьютер бла хайыранганланы саны кепден - кеп болот барды. Аны амала бла адалал Интернеттен керекли информацияны табып кыюлдула. Компьютер уа хар башка затты алышдыраллыксызды да? Киптапаны уа окъуймудула адамла, огесе ала

керек болмайдыла энди?
Аны билер мурат бла биз кыуум окъуучуларыбызга бу соруулары бергенбиз: ахыр керге кысык кытапы окутуксанга? Не ызыны кыюганды ол жюрюгинде?

БАЙЗУЛЛАНЫ Алим, поэт эм жазуучу:
«Мен пенсиячыма, аны себепли окырга заманы барды. Алгыла окутуган заттарымы жанында кытайла: Прусту «Фаронун», Геродотун «Историясын», Булгакову «Мастер бла Маргаритасын», дагыда бир кыуум башка чыгарманы. Тилпеланы Алимни «Ташуулу» деген романын, аны кемчиликтерине да кырамай, белгилерге сюе. Аны жаңыдан кытайрып окутуганма. Ол романы темасы, мени оюмуна керге, не заманда да мағаналылай кыаллыксызды.

Милетини культурасына, литературасына, тарыхына да кытайгырганы адам эди Алим. Мени юсонден да ачык жазарга басынганды. Аны пессарлары – «Коммунизм», «Азап жолу», «Артугай» да – шагатылык этдиле арга. Кыра сөз бла хазыргалап алай мағаналы чыгармалары да аз тойлодуле. «Ташуулу» а эничи ыс кыюганды юйюрегимде.

ЭЗДЕНЛАНЫ Мариям,

кой бийче:
«Окытуган китапларымы аспамасы медицина бла байламдыла. Жашууногу бу ишге жорала санг, адым билиминги өздюроп турганга керексе. Башка литературага заманым бек азы, бир кыуум газетиле бла журналланы уа окъуучума.

ЖАБОЛАНЫ Аслижан,

кой бийче:
«Компютерини алырга хар кимни да кыюлдан келмейди. Алай иш жашу тейюно кыюлданды. Насыкха, школада компьютер классы бардыла, сабиле уа алада юйюредиле.
Жаш заманында окъуучу эдим кеп торло китаплары, эни уа, юйюно жумушундан ыкындып, окъуялмаймы. Болсада сабиле бек иги окытуганлары себепли мени да жангы затта бла шагыргилейдирдиле.

КЮЧМЕНЛАНЫ Владимир,

студент:
«Америкалы жазуучу Колин Маккалоуну «Полющие в терновнике» деген романын окутуганма. Аны манга экиге айланган кырамыдан бергенди. Анда юч ишчи тейюно юсонден айталды. Сөзсюз, жери, кыюлалыгы болмаганды дамыга кыяда да жашуу этген бек кыюлдан. Жашуу алай адмаланы кыадаларын, психологиларын уста көргозтөндү. Сөз башка кырапаны адмаларыны юсонден барганлыкыга, ушашы кыадалары бла бизде да барыла алайла.

Китап эсинги, оюмуногу байкышандырады, жашууно торло-торло бетлерин билдирге, аныгарга да болушуды, сынаулу этеди. Билими, аныгауу болган адам а кыюлалыгыны жетилерге кетерди.
Сау кытапы компьютер бла кылаай окытуно? Андан эсе, кыюлдан турганы окуу мағаналарыкыды. Дагыда абадананы, жаш тейюно, сабилени, кеплени компьютер бла ишлей билме-

генлерин, ала аны бла хайырангырга онглры болмаганын да эге алырга керекди. «Полющие в терновнике» романы окутуган а аны унутулык тойлоду.

Мени стопумда дагыда Кыясыны, бла Казимни назму китаплары, тарыхчы Мысыланы Исмайланы бла «Эпбрусидо» журналы китаплары да бардыла. Пермотовну посмалары да кытайрып окырга бек сюе, бютонда «Мышрини». Аны келден окуна билеме, дагыда китапка кырап окыула. Жюрюгим жартахан чыгарма уллу заукулык береди манга.

ЖАНАТЛАНЫ Аслижан,

КМР-ини сыйлы жазуучу:
«Манга усталык кырамында бек кеп окырга тошеди – малквар литератураны, орус бла тыш кырапалы классиканы да. Билимиси устас сабилени алында кылаай сюелеримди? Алапы кеч сорулары болды, устас а алагы тынгыла жуулап таарга борчуну. Хар такыйжыдан дөрсөлдө сөздө кибкиди.

Сөзсюз, компютерини билдирге керекди. Битеу дуняны жашууноду ол керекли информацияны береди, алай окъуучу-юйюру ишле ол тийишчилик жарамаз. Темир адамга жылуу бераллык тойлоду. Адамны эстетика сезимине темпирден чыктыган юйюрути жарашырма? Не хазна. Жазган адамны жюрюгини, кылууну жылууну компьютер бла кылаай эсизги? Ол, мени оюмуна керге, адамны жюрюгине жетмеген затды.

Бир зат окъуулу туралмаймы. Сюйген китаплары кепдоло. Окъуй туруп, сагышы этесе, окуялайсы. Бу арт кезиде уа Тилпеланы Алимни «Алтын Хардарыны» окутуганма. Сабиленге быйыл заттаны окутууга деп айтырдан алгы кесим шагыргилейденге борлуума. Устас не жаны бла да юлгюло болурга керекди, ол артада бир бош затчык ююн сосотасындан уллмача.

ГЕРИЙЛАНЫ Асият,

журналист:
«Жаңгы технологияла жашауда жайыла, сингдиле бардыла. Биз ага бютонда бу арт онжылкыда шагат болу келебиз. Бир жаны бла жашууубз жетилерге, игирек болды, башка жанымдан а татыуусураак болганча көрөндү.

Не биламы? Сөз ююн, компютер кытапын, кылаууны да жашуу эткен бек кыюлдан. Бир кыууламы жашууларында кытапын артык мағанасы да болмаз, ким биледи. Алай ол болмаса, бюгонлюккө жашуу тунгучу кыаллыкчады. Ма аны мағаналыды аны кочо бизни жашуубузда.
Окыулу туралмаймы. Бу арт кезиде уа белгиле бабетмейстер эм хореограф Кудайланы Мухтарны юсонден «Радость» деген кытапын окутуганма. Аны автору Жабелланы Лидияды. Ол орус тилде басмаланыганды. Анда болган бай информациялы (Мухтарны «Байкары» телосу асымбалык кырууно, жетимилерини, жашууно да юсонден ол) бизни искусствобуз, тарыхчыбыз бла да байламды. Алай заукулуу бла эрттеден бери бир зат да окутуганма.

Тириге тыйгыч жок

Ахыры. Алы 1-чи беттеден.

Мырза улу бла жылы не кезиунде тобөксөк да, элде ичер суу жетимегенини юсонден сөз кетюролмей кыламайды. Бу жол да алай болду.
- Республипада суу бла бизнича кыяналган эл болмаз, - деп башлады сөзюн Мухарбий, - юч-төрт жылны ичинде корорше кетип, бир шудан суу табып, элге өтдюрөбиз дедик да, болмады. Башка

шуданны онбир километр узаклыкыда ачханбыз. Аны юч-төрт керге тингендиле. Суу ызын тартырга федеральный бюджеттен ахча берилгенди. Биз аны тартып башлаганы ай болады. Элни кызында карьердеги техник да битеу элге керекли жумушун тамалмады. Кылаууларын келип белик чилге бу ише болушкандыга. Хаджиланы Хызырга, Ботталаны Алимге, Гызыланы Хасымга, Тохаланы Хыйсага, Хасан Гөшевге- жюрөк ыразыларын билдиреди. Энди суу ызын 80 проценти тамам этилгенди дерчеди.

Бедикчи энди бахта этиуге сз бурганча көрюндөдиле. Бош турган жерледе хобуста өздюроп башлаганыларын да билтирчеди аны.

Мен элни администрациясына башчылык этип башлаганда, карттоф, хобуста өздюрогө жер алыгы десек, унамй эдиле, - дейди Мырзаланы Мухарбий. - Энди уа, бир-бирге эришгенча, жер да алгандыла, тахта кегетле да өздюредиле. Ол жумушун тамалмаганыла тиширюула бла сабилейдиле. Эр кимиле уа элни тийрессиде предпритиянда ишлейдиле.

Бедикчиле адамданы санын жазуу кампанияга да хазырдыла. Бюгонлюккө элде 137 юй барды, алапы 129-да жашайдыла адамла. Эллилени саны 517 болады.

АБУ улу А.

Суратын автор алганды.

Эски суу ызла алышынадыла

Жайда элдерибизде кеп торло ишле башланадыла. Ол санда элни тапгандыруу эм кышык хазыруу жаны бла да. Герелгенде ол ишле кылаай барды кытайгыларны ислеринден элни администрциясыны башчысы Биттирпаны Салимге сорган эдик.

Ол билдиргенге керге, бусагытта мында бек баш ишледен бери - эски суу бурган ызыны жангыртуу. Кеп жыл мындан алда орнатылган темир быргыла тазуурагандыла. Суу ызыны кыаып, эскилерин кетерип, алапы орунларына жангыларын саладыла. Бюгонлюккө алты жюк метрден артык суу ызыны эски быргыларла пластмассо быргыларга алышындырылгандыла. Энтта да жангыртылык жерлери барды. Алагы да материал хазырлана турды.

Бу ишлени Кыашатаудан «Насып» кыруулуш фирма бардырады. Аны таматасы Фрийданы Алёшду. Тохтаууш ишленгенерини себеденин кысыкха заманын ичинде «Насыпны» ишчилери ол жумушун тамалмагандыла.

Андан сора да, быйыл элни арасына асфальт асфальт деп турардыла. Биттирпаны Салим аны

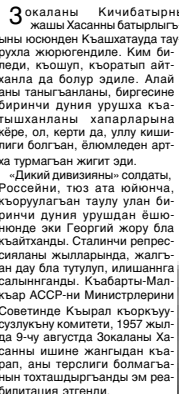

кыягысын эте айланды. Алайда элни администрциясыны, клубну мекямлары, межит, тюкюле орнатылдыла. Асфальт салыныса, тапгандыруу жаны бла уллу иш этилик эди.

Бизни ко рр.

ДАТА

Жүрөгүндө оту болгон улан

Зокаланы Хасан тууганлы 120-жылпыгына

30каланы Кичибартынын жашы Хасан тууганлыны юсюндөн Кышатауда тааруула жюриогендице. Ким биди, кшошуп, кыратып айтхана да болуп эдиле. Алай аны тангышханы, бирегине биринчи дуния урушка кыташханыла хатарларана кере, ол, керти да, улпу кышлыгы болган, ёлюмеден арта турмаган жигит эди.

«Дийик дивизионы» солдаты, Россияны, тоз ата койчуна, кюртупатан тауу улан биринчи дуния урушдан ёшорунде эки Георгий жунуна да кытайханды. Сталинин репрессиялы жылларында, жалганан дау бля тутупу, илпашына салынганды. Кыбарты Малквар АССР-ни Министрлерини Советинде Кыркар кюрккоруусунунокомитети, 1957 жылда 9-уч августта Зокаланы Хасанны ишине жангыдан кыран, аны терлиги болмагына тохташдырганда эки реабилитация этгенди.

Мени аны жашуумда заманда бир кере кёргенме. Ол заманда манга, баял, жети-жези жылдан кеп баял болмаз эди. Хасан атасы Кичибартыны юкюндөн сёдөөн жалеу чокчулук бля тегден тигелеп келе эди. Юсюнде мур сактиян палтосу, башында аллай торсионую жальтурмак мухар бёркю. Сакалы аруу жолюнон, жалаанда гиче кыра мыйкычыкыла болуп. Сыратында, жюрюшонде, кёлөрине жютюлкеринде да чёркек, жигит адам болгыны эчепени тура эди.

Аны батырлыгыны юсюндөн кышатаууу кыртланы хатарларыны эште турмакды, бир кюркини адам бир заманда бир кюркини да сындырып, намысын торсионю сёлешмегенди, алай кешини да адмаллык даражасын кюртупуу билгенди. Кытайханды да артыкчылык этирмегенди. Тюзлок ючюн кыама урушка киредег кызыр болгыанды, бир кишиге кюркюрмагында, айтырын арта салмагында.

Жюрюиндеги, актыкыланганны бурдуруу билмегенди аны юнорон кыкыза этгенди. Зокаланы Хасанны 1937 жылда жойгандыла. Ол заманда Совет властыны аты бля этилген заркусуулукуну, терс ичелени кесиледеген ачык тартып тазынынганы ючюн, Кычи кыранды Хусейни да, Хасанны кесини да дуниндан жок этген эдиле.

Хасан ким эди, не адам эди?

Ол 1890 жылда Кышатауда тууганды. 1914 жылда, биринчи дуния уруш башланганды, кеси ырызлыгы бля аскерге кеткенди. «Дийик дивизионы» кыауумунда кеп сөрмешлеге кытайханды. Кыбарты аты аскерге полкада тауулапдан аны бля бирге Улбашаны Келет, Батчаланы Кыонок, дагында бир кыама кыбартыны болгыанды. Арта Деникин аты аскерине кюркюшуган башкес Даугочо-Серебряков да ала бля бирге эди.

Оттогузунучу жылда, акыла жангыдан манкар аузуга киргенде, Серебряков Хасанны кеп илгенди. Тапса, этин чийлей ашаркы эди. Ол а нёгерлерни бля бирге партизан отрядыда болгыанды. Алга аны юйорин журтларын юйдюрюде ошуну этгенди, сора, андан бизге не шошюркиде деген акыл бля, 60 кой берирге тапса салгындайла. Хасан бля эки кырандашдан тууган Шохай, кешинде болганчыкыла, жууктырыландан тилеп да жыйшырып, ол тазири тёлегенди.

Серебрякову Хасанга артык не дерти болгыны да айттык. Бир жол, австрия фронтун, поручик Серебряков кесин боюсунган аты аскерилден дерти бирини жагына урганды. Аны алай этгенине кыны кызып, тёламалы, Хасан Серебрякову

кыны кыамичи бля тойгенди. Февраль буржуй революция болуп, патча тахтадан тошорюлоп, дуния кыра-кытайш бля турган юкюнде эдиле. Болшевиклер солдатыны арасында империалист урушка кыамау агытаркы бек кыаты бардырган кешини кыраты. Кыбарты полкада да болшевик ниетиле кеп эдиле. Аны себели солугура чакыргыран салтыла бля полкуну Камеянец-Подолюк губернания этпегенди. Анда у аскер ёлюмюно болшевик ниетледен тазаларга деп, умут алай эди.

Бир ючюн Кыбарты полкага орус жуау аскерини ротадан келечили келедиле. Шахарда жашагына бля бирге бис уруша кыамау демонстрацияла чыгаркыбыз да, сиз да бизге кюркюшугузуз, деп тилейдиле. Хасан, атына да минип, кюлюна да кызын байрак алып, орус жуау аскерине сотаны алында баргыанды. Андан сора демонстрацияла кытайхандыны ызыларын дан болгондыла. Кёлпени, ол санда Зокаланы Хасанны да, аскер трибуналыга сюдге бергенди. Мени, офицерин, солдатыны аларында намысымы тошоргенди, деп Серебряков да таркыганды. Аскер трибуна а кёлюм мыйчыркы эди, ол сагат акыны бир кыаум адамны ёлтюрюде ошуну этди. Хасан да илпашына солоноркыладан бери эди.

Аны ёлтюрюде «Дийик дивизион» кюркюле этген догерли жашалга буорадыла. Ала уа Хасанны уста танап болгондыла. Аны тарт аласында ёвортне чыгарып, ушкорларын кёкте буруп атхандыла, сора кюлюна улпу бургылы австрия ушкуну тутдуруп, патронла да берип, бошпал кюркюшганды.

Бу хатарны Хасан бля бирге аскерге герман фронтында болган, Кыбарты-Малкварда Совет властыны орнатыр ючюн кыауу кюрешен орусуну революционерден Г. А. П. Крутов айткан эди. «Советлени власты кюркюле дегени аты бля 1920 жылда «Эльбрус» китап басма чыгарган китапта жазылгандыла бля уа, Хасанни илпашына салырдан алга демонстрацияла башчылык этгенлени ёлтюрюде, кыауулангыны уа штарфюрер батальонунда кюркюле, жангыдан фронтка жибериге деген буйрук келгенди. Аны себели уа тозо быйады дегер кылынды.

Жигитлиги, кюркюркя билмегенлиги бля биринчи дуния урушунда нёгерлерин кеп кере сейир-синдиргенди. Душман аскерилден пленнге алырга керек болса, ол ишн Хасандан бек киле да ышанмагандыла. Ол кюркюшуп толтурмай бир да куймагындаы.

Аны юсюндөн толурак хатар

билир ючюн, мен КыМССР-ни Министрлерини Советини архивини илму кюркюшкучу Д. В. Шабеев бля сёлешкенimde, ол быйай айткан эди: «Мен аны тагынанланы, аны бирегине империалист эм гражданд урушунда айланганланы бир кыауулары бля ушкы этгенме. Ала Хасанны жигитлигины юсюндөн айтпн да таусалмай эдиле.

1918 жылда март айда Нальчикде Кыбартыны бля Малкварны Советлер ни биринчи халкы сьезди болганды. Аны ишин бузар ючюн, акь гвардиячыны кыаууу, темир жол вокзалыны тиресинде бир юйде жыйлып, хазырлана турганлары ачыкылганды.

Хасанга уа сьезди сакларга буюрган эдиле. Ол, бирегине жалаанда атууланы алып барып, деникин кыаууму чач-ток этип кытайханды. Ала уа жыйрмадан аз болмагандыла. Аны юсюндөн архивде документ жокду. Алай мен ол хатарга тозу инанаман. Ол заманда хар болган ишн кытайханды тошорюп туругура он жокь эди. Бизни архиверибизде кеп документе гражданд урушка кытайхандыны эсгерилерине кере жарыштыргыландыла...

Империялист урушдан кытайханы бля Хасанны кытайчылыгы, кюркюшуп килери бошайлык кыалмагандыла. Жангыдан кюльга сау алырга тошгенди. Энди Совет властыны тыш эм ич душманганды круорууларга керек эди. «Дийик дивизионы» сатырларында уруш эте, аскер ишге ий юйоренген Хасанга пулемётчулары отрядына башчылык этиюно буорадыла.

Малквар аты аскер полк кюралганды, Хасан сотаны кмандини болгонды. Акь гвардиячыны бля Сталинпольинде тошорленде, Чечен-Ингушту тауларында, Владикавказда сермешгенди. Артархакь туруп, кешими саклырга кюрешимни деген акылы аны башына бир заманда да келмегенди. Дамым айткыны эки жолу аскерини алларында барганды. Алай ол бир кере да жаралы болмагыанды. «Батырдан оз да кюркюркюле» - деген сьз жюрюйюдо орус халкыда.

Юкюню коною ауларында суидан кююно болмай айлангы, амалсызга кыалганды, нёгерлер Хасанга айтдыла: «Бир зат мажармай эсенг, кырылып кылабыз...» Хасан, олсагат атына минип, эки арткакь да алып, бек жуукдагы догер эте кетеди. Алай терк кытаймайды. Тебри, бир палах болганды аныс, ол аллай бир турлук тюрюй эди деп, кыайты этпеди.

Кече ортасы болганды, Хасан а жокь, нёгерлерини хар таушка кыулак салып тынгылайдыла. Ачлыкларын да унутхандыла. Кеси сау кытай эди да, ашы-суу да керек тюрюй эди, дейди. Бир заманда Хасан бирегине да бир атыны алып келди. Ала бля алма, гыржым, бишпакь да келтиреди. Ашгаан, ичген да этгенден сора догерли жаш: «Хасан бля мен ёмюре айырпалмаз шувёла болганбыз», - дейди. «Алай терки!» - деп кюледиле Хасанны нёгерлери.

«Ала эсе, кёлёнге тиймесин. Мен сени кылай кюркюшханымны тоз болганында айтпн кюркюркыма», - дейди аны жангы танышы. Сора хатарын башлайды.

Кыубайланы Алай.

Улуууну ветерандары

Тырысуууну вольтрам – молибден комбинатында кеп ишленген адамлогь «ТБМК-ны урунуу ветераны» деген ата бериле эдиле. Аладан бери Текуланы Азретни жашы Роштини. Производстону айныгыста улуу кыауу кюркюле кочул ол Кыяны Президентствосууну СССР-ни Торсионю металлургия министрствусуны сыйлы грамоталары бля сауалганында. Кесини урунуу жолуну юсюндөн ол бизни кореспондентибизге хатар айтханды.

Школу бошагандан сора манга, мени тенгшорлориме да иш кшлп айлангырга керек болмаганды, - дейди ол. «Тырыууну комбинаты кесини ёлюмюнде ачы эди мени ары геология илмулга сейирим тартханды. Алай алга слесарь,

Усталыгын комбинат бля тенг айнытханды

андан сора водитель болуп ишлерге тошгенди.Продукцияны Нальчикни гидрометаллургия заводунда эм комбинатында аналандан базасын ташыганманга, арта уа байкыландырыучу фабриканы флотация ёлюмюне реагентле килтиргенме. Бир жол биринчи номерли цехни мастерлер Молланы Шамил бля Владимир Маскоке фольдрамолибден продукция алууну технологиян прогрессери бля мени шагьыргы этпеди. Сейирим кюркюшгалады, флотатор узаклыккы алырга келенеме. Алай армияда кюркюле этерге чакырылды.

Тюрсионю металлургия министрствосунда кеп ише саналып, ача эм багылы затла бля саугалганынга турганды.

Ол кезиге комбинат тамыры бля жангыртпуп башайды: магьаданы кеси алына уакьулачу корпус, пульпопровод, конвейерге тоннель, флотацияда кылган-кылганланы энчи жерге тёрючю бургы уш ишленди тебриегиле. Предприятияны алында магьадан кыаууну, аны жарашдырууну эм хазир продукция чыгарууну эки керге ёвдюрюде деген бери союле эди. Мени магьаданы кеси алына уакьулачу корпуска анда ишленген технологияны кыауу ишлеринга берир эм ишлетип торюч ючюн тамата мастер этп салдыла. Бир кыаум проект жартылыккы кетерин ючюн тийиш институтта, кюркюшүшкюле организацияла бля деп кеп иш этерге тошгенди.

Магьаданы кеси алына уакьулачу ол заманда ишленген улуу производство комплекс белгиленген кезиуде хатырландырга берилген эди. Кылай эсирге тошормо эсе деп, бирге билектик эте, биргил ишленген специалистени - онуучула Жазаланы Назирини, Георги Оберонени, байкылачдыруучу фабрикадан Валентин Тери, Юрий Бузыринни, Валентин Янютини, Батырбек Дагочо, Зейнланы Зейтуну, Никола Бочарову, Хабаб Сижажени эм кеп башхаланы. Специалистени кыбосо правительстуду сурьзуула бля сауьзалангандыла. Бизни разработкылабыз эм изобретенияларыбыз Москвада ВДНХ-ны кермючюнде бир неча кере кергюзюлгенди.

Андан кытайхандан сора бир ауук заманын ичине биягыр водитель болуп ишлейме, андан сора уа комбинаты техника ёлюмюно начальниги Василий Ярмазинни акылы юйрютуу бля Москва кыри эм спала институтуна окурга киреме. Аны бошагандан сора Тырыууну кыайта эм мени байкыландырыучу фабриканы уакьулачу корпусунда сменинги директору салдыла. Уакьуландырууну эм магьаданы байкыландырууну амалларына юйрөнө башаймы, комбинатын битеу технология схемасын билирге да итинеме.

Магьаданы кеси алына уакьулачу ол заманда ишленген улуу производство комплекс белгиленген кезиуде хатырландырга берилген эди. Кылай эсирге тошормо эсе деп, бирге билектик эте, биргил ишленген специалистени - онуучула Жазаланы Назирини, Георги Оберонени, байкылачдыруучу фабрикадан Валентин Тери, Юрий Бузыринни, Валентин Янютини, Батырбек Дагочо, Зейнланы Зейтуну, Никола Бочарову, Хабаб Сижажени эм кеп башхаланы. Специалистени кыбосо правительстуду сурьзуула бля сауьзалангандыла. Бизни разработкылабыз эм изобретенияларыбыз Москвада ВДНХ-ны кермючюнде бир неча кере кергюзюлгенди.

Магьаданы кеси алына уакьулачу ол заманда ишленген улуу производство комплекс белгиленген кезиуде хатырландырга берилген эди. Кылай эсирге тошормо эсе деп, бирге билектик эте, биргил ишленген специалистени - онуучула Жазаланы Назирини, Георги Оберонени, байкылачдыруучу фабрикадан Валентин Тери, Юрий Бузыринни, Валентин Янютини, Батырбек Дагочо, Зейнланы Зейтуну, Никола Бочарову, Хабаб Сижажени эм кеп башхаланы. Специалистени кыбосо правительстуду сурьзуула бля сауьзалангандыла. Бизни разработкылабыз эм изобретенияларыбыз Москвада ВДНХ-ны кермючюнде бир неча кере кергюзюлгенди.

Биринчи кезиуде ол иште манга болгыанды. Аны «Молибден» ичине Евгений Афонин, смени тамата уакьуландырыучулары Этезланы Аю, Цоц Белтоеве, коллегалары Этезланы Музакир, Валентин Те улуу болушук этпеди. Биз производствону кезиуде ол кезиу бачкыла специалист ише болмагыны сезимлема аны ишин этерик ишчилени хазырлап ючюн кюлюдан келгенни аймак эди. Ол а смениге производство заданчаланы дайым да толтуу туругура он бергенди эки эм хакыны ёлюмюне да анга кере болганды. Биз заманга кере иги ача ала эдик, алай ишин болумлары уа кыайн эдиле: кеп буюу, уакьулачу бля башка оборудованиланы дайым да улпу таушурды.

Биринчи кезиуде ол иште манга болгыанды. Аны «Молибден» ичине Евгений Афонин, смени тамата уакьуландырыучулары Этезланы Аю, Цоц Белтоеве, коллегалары Этезланы Музакир, Валентин Те улуу болушук этпеди. Биз производствону кезиуде ол кезиу бачкыла специалист ише болмагыны сезимлема аны ишин этерик ишчилени хазырлап ючюн кюлюдан келгенни аймак эди. Ол а смениге производство заданчаланы дайым да толтуу туругура он бергенди эки эм хакыны ёлюмюне да анга кере болганды. Биз заманга кере иги ача ала эдик, алай ишин болумлары уа кыайн эдиле: кеп буюу, уакьулачу бля башка оборудованиланы дайым да улпу таушурды.

Бизни улуу юйорюбоз, кыайн алай болсо да, Тырыууну комбинат бля байаймы болмай кыалмаганын айтпай кюлюмайга. Атам – Текуланы Исханын жашы Азрет – автотранспорт молкюно начальниги болуп кеп жылланы ишленгенди, кыарындангы Аскер комбинатыны комсомол комитетини секретары болганды. Дагында эки кыарындашым – Александр бля Артур – «Молибден» дундикде биринчи слесарь, экинчиси мастер, арта уа чадьдыруу учакстаны начальниги болуп урунгандыла. Этчечин Людмила байкыландырыучу фабрикада технология процесслеге автоматизацияланган башчылык этген управлендица инженер болуп бир кыаум жыл жюрешгенди. Дагында бир этчечин Рита капиталны кюркюшуп ёлюмюно инженер болуп турганды. Битеу алып айтханда, бизни юйорюно комбинатта битеулу урууну стажы жоо жыйрма жылга жууктуу.

3оку улпу тутхандан сора, юсюнде онуун да сакьяла, июндю болган харакетин арбалзаяны чыгарып, торг этпедиле. Эллилер аланы бёкь терк ишчилерине кыауу бургыга сакьатарлычын, чоноларын, кастроллерин, дагында ий жашауда керекли башка затларын сатып алгандыла, арта уа кешлерине кыайтаргандыла.

Тамата жашын «Юсюню халкы терк ишчилерине жуук деп, нединститутта окуй тургандыла, биринден кыстагын эдиле. Ата журт уруш башланганда уа, Юсюп кеси ырызаныгы бля фронтка кеткенди. Андан аскер саузалары бля кытайханды. Ол 1985 жылда Улуу Ата журт уруш бошлганын 40-жыллык юбилейине бир ай кылып ёлгенди. Шеню Кышатауда Орманланды Зокаланы Хасанны атын жюрютеди.

3оку улпу тутхандан сора, юсюнде онуун да сакьяла, июндю болган харакетин арбалзаяны чыгарып, торг этпедиле. Эллилер аланы бёкь терк ишчилерине кыауу бургыга сакьатарлычын, чоноларын, кастроллерин, дагында ий жашауда керекли башка затларын сатып алгандыла, арта уа кешлерине кыайтаргандыла.

Тамата жашын «Юсюню халкы терк ишчилерине жуук деп, нединститутта окуй тургандыла, биринден кыстагын эдиле. Ата журт уруш башланганда уа, Юсюп кеси ырызаныгы бля фронтка кеткенди. Андан аскер саузалары бля кытайханды. Ол 1985 жылда Улуу Ата журт уруш бошлганын 40-жыллык юбилейине бир ай кылып ёлгенди. Шеню Кышатауда Орманланды Зокаланы Хасанны атын жюрютеди.

3оку улпу тутхандан сора, юсюнде онуун да сакьяла, июндю болган харакетин арбалзаяны чыгарып, торг этпедиле. Эллилер аланы бёкь терк ишчилерине кыауу бургыга сакьатарлычын, чоноларын, кастроллерин, дагында ий жашауда керекли башка затларын сатып алгандыла, арта уа кешлерине кыайтаргандыла.

Тамата жашын «Юсюню халкы терк ишчилерине жуук деп, нединститутта окуй тургандыла, биринден кыстагын эдиле. Ата журт уруш башланганда уа, Юсюп кеси ырызаныгы бля фронтка кеткенди. Андан аскер саузалары бля кытайханды. Ол 1985 жылда Улуу Ата журт уруш бошлганын 40-жыллык юбилейине бир ай кылып ёлгенди. Шеню Кышатауда Орманланды Зокаланы Хасанны атын жюрютеди.

Баш корпусу мастери болуп ишлей, мен флотация ишчилени кыауулаштырган тат. Айтрга керекликте, производствону жангыртуу магьаданы байкыландырыуда жангы технологияны хайырландырыуда он бергенди эм аны бля байаймы комбинатын продукция чыгарууны ёлюмюне эсе. Алай бля ол вольтрам-молибден продукция чыгаруу жанга жалаанда бизни кыралда угай, битеу дунияда да ачы болды. Директор Борис Блавени башчылыгында бир

Баш корпусу мастери болуп ишлей, мен флотация ишчилени кыауулаштырган тат. Айтрга керекликте, производствону жангыртуу магьаданы байкыландырыуда жангы технологияны хайырландырыуда он бергенди эм аны бля байаймы комбинатын продукция чыгарууны ёлюмюне эсе. Алай бля ол вольтрам-молибден продукция чыгаруу жанга жалаанда бизни кыралда угай, битеу дунияда да ачы болды. Директор Борис Блавени башчылыгында бир

Баш корпусу мастери болуп ишлей, мен флотация ишчилени кыауулаштырган тат. Айтрга керекликте, производствону жангыртуу магьаданы байкыландырыуда жангы технологияны хайырландырыуда он бергенди эм аны бля байаймы комбинатын продукция чыгарууны ёлюмюне эсе. Алай бля ол вольтрам-молибден продукция чыгаруу жанга жалаанда бизни кыралда угай, битеу дунияда да ачы болды. Директор Борис Блавени башчылыгында бир

Ахчала

Жангы мингсомлукьла

РФ-ни Ара банкы брча тургандыла. 10-уч августундан башпал жангы мингсомлукь кыагыр ахчаны сатуу-алуу – тёлеу оборота жибергенди. Бу ахчада аны кюрорууларкь кыошак амалла этпегенди. Ол 1997 жылдан бери жюрюлтоле турганды. 2004 жылда жангырылган модификация бля бирге жюрюлтоле. Аланы Россия Федерацияны битеу территорияларда борчул халда алып, бери эркинликери бардыла.

РФ-ни Ара банкны председатели биринчи орунбасары Георгий Лунтовскийни аныгталкы

накына кере, жангы ахча хазырдыла. 10-уч августдан башпал Ара банк аланы регионалга таушыну башлаганды. Болсада ала жылы ахырндан алга жюрюлтоле болмазла.

Ара банк жылы ахырында дерги жангы мингсомлукьдан бир милырдон сом чакыла биринчи чыгарып, аланы кыралны регионалларына таушыркыла, аланы керек болганы чакылы бирлери а хайырлана барлыкыла. Лунтовскийни айтханына кере, эки купораланы барысын да бир жолга жангылаууна алышыр мурад жокду.

аланы тозуары барганыларны оборотдан кете тауусулукьдула. Эски мингсомлукь ахчаланы жашуулары юч-тёрт жылдан кёпге барлыкь тюрюлдоле дегенди ол.

Кюрорууларкь амаллары

Бу жангы банкноту гражданла аныглары бешешер кюрюулачы затлары болушукьдула. Андан сора да банкнда саначуучу машиналарга деп акшиер амалы, дагында Ара банка деп да - акшиер амалы бардыла. Быйла кырагандыла, ахчаны тюрюлгеннинде кёге кёрюнорюю Прослав Мудрийни суратыны жашылдан кол белгиле

алышандыргынында. Андан сора да, Ярославлнын гербинде жарыксыз болушукьду, ахчаны башкы тюрюбе айландырганды ол эншиге- врге баргачына кёрюнорююдо. «Витраж терезечикде», бөтинде, сол жанында кюроруулау сызыкьында жарыкьыла аныглары бардыгы «1000-тёрт кёрюнорююдо».

«Муравоя защита» да илгендирилгенди – ахчада иги кюрюлөинде ичиге толкунулушукьла. Тюрюлдируу «ирис» деген сызга сурталга да кыатылгында. Жангы ахчада «дувакамерный ирис» деген (ичиге сыз

лыкьла бля ишленген суратла) амал хайырлангылганды, ол өрөсине тутсагыз да, кенделене тутсагыз да ахчаны тюрюсион тюрлендиреди. Дагында айтргагыбыз: жангыртпугьдан ахчаны он эм чок жанларды кыра сызгачыкыла болушукьла.

Багыда, алай эсе да, кюркюсуулау.

Ара банкны билдиргенде керек, жангы ахчаны чыгаруу 30 процентте багы келликди, эскилени чыгарып тургандан эсе. Андан сора да жангы модификация жалган ахчаланы эки

жыл чакылы бирге чыгаралкы этерикди.

Мингсомлукьла уа алай жалган ахчаланы кеп чыгарырга ахчы юкюлгөдиле. Ара банкны

билдиргенине кере, жалган белгилены арасында 95 проценти мингсомлукьдула.

Интернеттен алынпн басмаланды.

